

Domov>Sodni postopki>Civilne zadeve>Katero sodišče je pristojno

Na področju civilnega pravosodja se bodo postopki, ki še potekajo, in postopki, ki so se začeli pred koncem prehodnega obdobja, nadaljevali po pravu EU. Evropski portal e-pravosodje bo na podlagi vzajemnega priznavanja ohranil informacije, povezane z Združenim kraljestvom, do konca leta 2022.

Katero sodišče je pristojno

Škotska

1 Ali se moram obrniti na redno civilno sodišče ali na specializirano sodišče (na primer delovno sodišče)?

Glavni civilni sodišči na Škotskem sta grofijsko sodišče (Sheriff Court) (vključno s pritožbenim grofijskim sodiščem) in glavno civilno sodišče (Court of Session). Obstajajo tudi nekatera specializirana sodišča, ki so pristojna le za posebne vrste zahtevkov. Med njimi so sodišče lorda Lyona (Court of the Lord Lyon), računsko sodišče (Court of Exchequer), sodišče za obravnavo volilnih peticij (Election Petition Court), grofijsko sodišče za telesne poškodbe (The Sheriff Personal Injury Court; del grofijskega sodišča) in škotsko zemljiško sodišče (Scottish Land Court). Obstajajo tudi številni zakonski tribunali.

Tribunali

Z zakonom o tribunalih, sodiščih in izvrševanju (Tribunals, Courts and Enforcement Act) iz leta 2007 je bila vzpostavljena enotna struktura, ki zajema večino tribunalov v Združenem kraljestvu, razdeljena pa je na tribunal prve stopnje (First-tier Tribunal) in višji tribunal (Upper Tribunal). Tribunal prve stopnje in višji tribunal imata ločene senate, ki pokrivajo različne predmete urejanja in povezujejo podobne pristojnosti. Podrobnosti o tribunalih so na voljo na spletišču [sodne službe njenega veličanstva](#) (Her Majesty's Courts and Tribunals Service).

Delujejo tudi številni tribunali, za katere je v skladu s prenesenimi pristojnostmi pristojna Škotska. Večina tribunalov ima lastnega predsednika ali drugega predsedujočega, vsak pa ima drugačne izvršilne pristojnosti. Sodne pristojnosti segajo od pritožb zoper kazni za nepravilno parkiranje do prisilnega zdravljenja pacientov s hudo duševno motnjo in njihovega zadržanja v varovanem oddelku. Pritožbe zoper odločitve škotskih tribunalov obravnavajo civilna sodišča na Škotskem, lahko pa jih obravnavata tudi grofijsko sodišče in glavno civilno sodišče.

Z zakonom o tribunalih (Škotska) iz leta 2014 (Tribunals (Scotland) Act 2014) je bil vzpostavljen en tribunal prve stopnje za Škotsko in višji tribunal za Škotsko za tribunale s prenesenimi pristojnostmi. Najvišji sodnik na Škotskem, imenovan Lord President, je vodja škotskih tribunalov in je številne naloge prenesel na predsednika škotskih tribunalov; ta model je podoben zgoraj opisanemu modelu za Združeno kraljestvo. Višji tribunal za Škotsko je odgovoren za obravnavo večine pritožb zoper odločitve na prvi stopnji, ki so tako izvzete iz sodne pristojnosti sodišč. Prvi tribunali so bili v novo strukturo preneseni decembra 2016. Tribunal prve stopnje za Škotsko in višji tribunal za Škotsko upravlja škotska sodna služba.

Več informacij je na voljo na spletiščih [škotske sodne službe](#) (Scottish Courts and Tribunals Service) in [škotske vlade](#).

Sodišče lorda Lyona

Državni uradnik, imenovan Lord Lyon King of Arms, je eden od državnih uradnikov kraljevine Škotske ter kraljičin svetovalec za grboslovje, rodoslovje in protokolarne zadeve. Izvršuje popolno pristojnost krone v zadevah v zvezi z grboslovjem in pravo na področju grboslovja ter razsoja o vprašanih imena, družinskega zastopanja in poglavarstva.

Računsko sodišče

Kadar glavno civilno sodišče obravnava zadeve v zvezi s prihodki, zaseda kot računsko sodišče na Škotskem. Ukvarja se predvsem s pravnimi pritožbami, ki se nanašajo na vprašanja, povezana z obveznostjo za davek, ki so jo določili posebni komisarji za davek od dohodkov.

Sodišče za obravnavo volilnih peticij

Sodišče, ki ga sestavljata dva sodnika glavnega civilnega sodišča, obravnava peticije, vložene proti izvolitvi poslancev parlamenta in poslancev škotskega parlamenta na podlagi nezakonitosti in nepravilnega ravnanja.

Škotsko zemljiško sodišče

To sodišče obravnava zlasti spore, povezane z zakupom kmetijskih zemljišč in prevzemom majhnih posesti v zakup (croft je oblika majhne posesti na Škotskem). Njegov predsednik in namestnik predsednika sta pravna strokovnjaka, ostala dva člana pa sta dejanska kmetovalca. Sodišče je lahko pozvano, naj določi najemnine za kmetijska gospodarstva in majhne posesti v zakupu, obravnava pa tudi pritožbe organa, ki ureja prevzem majhnih posesti v zakup. Njegov predsednik in namestnik predsednika sta pravna strokovnjaka. Poleg tega obravnava pritožbe zoper odločitve škotske vlade o naložitvi kazni za kmete, ki prejemajo plačila v okviru sheme skupne kmetijske politike EU, ter pritožbe v zvezi z nekaterimi okoljskimi zadevami.

Zemljiški tribunal za Škotsko

Tribunal ima predsednika in tri člane, ki so priznani strokovnjaki na področju prava in raziskovanja. Njegov predsednik je tudi predsednik škotskega zemljiškega sodišča.

Njegova glavna področja dela so:

- neizpolnjevanje ali sprememba pogojev o lastništvu;
- pravice najemnikov do nakupa hiš iz fonda javnih stanovanj;
- sporna nadomestila za obvezen nakup zemljišča ali izgubo vrednosti zemljišča zaradi javnih gradbenih del;
- ocene vrednosti pri razvrščanju nestanovanjskih prostorov;
- pritožbe zoper vodjo registrov Škotske;
- pritožbe glede ocene zemljišča pri uveljavljanju predkupne pravice;
- obravnavanje pravnih vprašanj, ki so bila prostovoljno ali skupno posredovana v presojo, pri kateri sodišče deluje kot arbiter.

Grofijsko sodišče za telesne poškodbe

To sodišče je nacionalno strokovno središče v zadevah v zvezi s telesnimi poškodbami. V takih primerih se lahko vložijo zahtevki pri specializiranem sodišču za telesne poškodbe v Edinburgu, če je zahtevana odškodnina višja od 5 000 GBP. Stranke lahko odškodninske zahtevke za telesne poškodbe prav tako vložijo pri lokalnem grofijskem sodišču, in to ne glede na zahtevani znesek. Posebna določba ureja zadeve v zvezi s telesnimi poškodbami na delovnem

mestu: zahtevki, ki presegajo 1 000 GBP, se lahko vložijo neposredno pri grofijskem sodišču za telesne poškodbe, zadeve v zvezi s telesnimi poškodbami na delovnem mestu, katerih vrednost ne presega 1 000 GBP, pa se lahko odstopijo sodišču, če sodnik lokalnega grofijskega sodišča presodi, da je zadeva dovolj pomembna ali zahtevna. Glavno civilno sodišče ne obravnava več odškodninskih tožb za telesne poškodbe, katerih vrednost je pod 100 000 GBP.

2 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna redna civilna sodišča (tj. sodišča, ki so pristojna za take zadeve)?

2.1 Ali obstaja razlika med nižjimi in višjimi rednimi civilnimi sodišči (npr. okrožna sodišča kot nižja sodišča in regionalna sodišča kot višja sodišča) in če je tako, katero sodišče je pristojno za mojo zadevo?

Grofijsko sodišče (nižje sodišče) in zunanji dom glavnega civilnega sodišča (višje sodišče) delujeta na Škotskem kot sodišči prve stopnje v civilnih postopkih. Grofijsko sodišče ima široko pristojnost v civilnih zadevah, ki zajema vse tožbe glede dolgov ali odškodninske tožbe, ne da bi bila za to določena zgornja finančna meja. Tožbe, v katerih vrednost zahtevka brez obresti in stroškov ne presega 100 000 GBP, je treba vložiti pri grofijskem sodišču. Od septembra 2015 je izključna pristojnost grofijskega sodišča povišana s 5 000 GBP na 100 000 GBP.

V pristojnost tega sodišča ne spadajo zadeve, povezane s sodnim nadzorom upravnih odločb, tožbe za odločanje (ustvarjanje pravice do zavarovanja na nepremičnini), zmanjšanje (vendar le v zvezi z izničenjem učinka odloka) in predlogi za prenehanje družb, katerih vplačani kapital presega 120 000 GBP, pristojnost zanje pa je pridržana glavnemu civilnemu sodišču. Glavno civilno sodišče obravnava zadeve, ki se nanašajo na Konvencijo o civilnopравниh vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok.

Grofijsko sodišče lahko na predlog stranke v zadevi odstopi zadevo glavnemu civilnemu sodišču, če presodi, da je to primerno zaradi pomembnosti ali zahtevnosti zadeve. Glavno civilno sodišče pa lahko dovoli, da se mu postopek odstopi iz utemeljenega razloga.

Podobno lahko glavno civilno sodišče odstopi nekatere zadeve grofijskemu sodišču.

2.2 Krajevna pristojnost (je sodišče v mestu A ali mestu B pristojno za mojo zadevo?)

2.2.1 Splošno pravilo krajevnosti

Vprašanja v zvezi s pristojnostjo v večini vrst civilnih postopkov ureja zakon o pristojnosti v civilnih zadevah in sodnih odločbah iz leta 1982 (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982). Osrednje načelo škotskih pravil o pristojnosti je, da je treba zoper pravne ali fizične osebe vložiti tožbo pri sodiščih v kraju njihovega stalnega prebivališča.

2.2.2 Izjeme od splošnega pravila

2.2.2.1 Kdaj lahko izbiram med sodiščem v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo) in drugimi sodišči?

Ne glede na zgornje osnovno pravilo je mogoče tudi izbirati, pri katerem sodišču vložiti tožbo.

Na primer:

Pogodba

Zoper osebo je mogoče vložiti tožbo pri sodišču v kraju, kjer je bila zadevna obveznost izvedena.

Delikt ali kvazidelikt

Zoper osebo je mogoče vložiti tožbo pri sodišču v kraju, kjer se je zgodil ali se lahko zgodi škodni dogodek.

Preživitve

Sodišče je pristojno za zadeve, ki se nanašajo na preživitve, če je pristojno v kraju, kjer ima preživninski upravičenec stalno prebivališče ali običajno prebiva, ali če je preživninski zahtevek povezan s postopkom pred sodiščem, ki se nanaša na status osebe in je to sodišče pristojno za ta postopek.

Spor, ki izhaja iz poslovanja podružnice, predstavništva ali druge poslovne enote

Za to je pristojno sodišče, ki je pristojno v kraju sedeža podružnice/predstavništva.

Družinsko pravo

V zadevah, kot so razveza zakonske zveze, stiki z otroki in njihovo prebivališče ter starševske odgovornosti in pravice, se običajno upoštevajo pravila o krajevni pristojnosti na Škotskem, tj. zadeva se bo obravnavala pri sodišču, pristojnem v kraju otrokovega stalnega prebivališča, običajno pri grofijskem sodišču. Pri tem pa lahko prihaja do odstopanj, zlasti če ima ena ali obe stranki povezavo z jurisdikcijo, ki ni Škotska. V zvezi s takimi sodnimi zadevami bi morali vedno poiskati pravni nasvet, če menite, da se to nanaša nanje.

Telesna poškodba

Od septembra 2015 velja nova ureditev sodne pristojnosti v zvezi z grofijskim sodiščem za telesne poškodbe, grofijskim sodiščem in glavnim civilnim sodiščem. Podrobnosti so navedene pri drugih odgovorih v tem informativnem listu.

2.2.2.2 Kdaj moram izbrati drugo sodišče namesto sodišča v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo)?

Sodišče ima v določenih vrstah postopkov izključno pristojnost ne glede na stalno prebivališče ali katero koli drugo pravilo glede pristojnosti. Tako je v naslednjih primerih:

v postopkih, katerih predmet so stvarne pravice na nepremičnini ali zakup nepremičnine, so izključno pristojna sodišča v kraju, v katerem je nepremičnina. Vendar so sodišča v kraju prebivališča toženca v primeru zakupa, namenjenega začasni zasebni uporabi za največ šest mesecev, pristojna tudi, če sta posestnik in najemnik fizični osebi s stalnim prebivališčem v isti državi;

v postopkih v zvezi z veljavnostjo ustanovitve, ničnostjo ali prenehanjem gospodarskih družb ali drugih pravnih oseb ali združenj fizičnih ali pravnih oseb so izključno pristojna sodišča v kraju, kjer ima svoj sedež družba, pravna oseba ali združenje;

v postopkih, katerih predmet je veljavnost vpisov v javne registre, so izključno pristojna sodišča v kraju, kjer se vodi register;

v postopkih v zvezi z izvrševanjem sodb so izključno pristojna sodišča v kraju, kjer je sodba bila ali bo izvršena.

2.2.2.3 Ali lahko stranki izbereta sodišče, ki običajno ne bi bilo pristojno?

Pristojnost se lahko razširi, če se oseba ukloni odločitvi sodišča z izrecnim soglasjem ali nastopi na sodišču na pisni poziv, ne da bi vložila ugovor nepristojnosti.

3 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna specializirana sodišča?

Na Škotskem se specializirana sodišča zelo malo uporabljajo, v odgovoru na vprašanje 1 pa so navedene vrste zadev, ki jih obravnavajo. Civilnopravne zadeve se obravnavajo bodisi na grofijskem sodišču bodisi na glavnem civilnem sodišču. Priporočljivo je, da glede predložitve zadeve sodišču poiščete pravni nasvet, vključno s tem, ali je primerna za specializirano sodišče.

Splošne informacije o sodiščih na Škotskem so na voljo na spletišču škotske sodne službe.

Sorodne povezave

Škotska sodna služba

Zadnja posodobitev: 13/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.